

Maaelu Arengu Euroopa
Põllumajandusfond:
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

Maheviljelusse sobivad sõstra- ja karusmarjasordid

Asta-Virve Libek

Eesti Maaülikool, Põllumajandus- ja Keskkonna instituut, Polli
Aiandusuuringute Keskus, vanemteadur
asta.libek @emu.ee

Musta sõstra kasvupinnad ja kogusaagid Euroopas

Riik	Pind ha 2010.	Saak (t) 2010	Pind ha 2011	Saak (t) 2011	
Poola	25 000	110 000	25 000	80 000	
Suurbritannia	2 250	12 300	2 400	10 750	
Taani	1 600	10 900	1 600	8 400	
Prantsusmaa	2 200	7 500	3 500	7 500	
Leedu	3 500	7 000	3 500	7 000	
Saksamaa	1 600	6 000	1 600	4 500	
Holland	470	2 800	420	2 000	
Soome	1 730	2 200	1 650	2 500	
Ungari	350	1 200	300	900	
Rootsi	300	700	300	1 000	
Läti	848	301	878	351	
Eesti	350	400	420	200	
Norra	160	320	160	520	
Euroopas kokku	39 510	166 600	39 350	125 270	

Sõstra ja karusmarja kasvatamise eelised ja probleemid

- Enamik töid saab teha mehhaniseeritult
- Lihtne paljundada
- Ei ole väga palju ohukaid kahjustajaid, kui istandik rajada terve istumaterjaliga
- Kõige ohukamad kahjustajad on sõstra pahklest ja karusmarja jahukaste, kes on sordispetsiifilised kahjustajad

Sordi olulised omadused

- Talvekindlus
- Haiguste ja kahjuritekindlus
- Hea saagikus
- Viljade hea kvaliteet
- Leplikkus kasvutingimuste suhtes

Sortide valik sõltub

- Marjade kasutusotstarbest
- Viljelusviisist
- Koristusviisist
- Kasvukohast

Eestis kasvatamiseks soovitatavad musta sõstra sordid on:

- Pamjati Vavilova (ÄK)
- Zagadka (ÄK)
- Sejanets Golubki (K)
- Varmas (K)
- Lentjai (K)
- Titania (Ä)
- Vertti (K)
- Intercontinental (ÄK)
- Belorusskaja Sladkaja (K)
- Bagira (P)
- Karri (P)
- Svita Kievskaja 2013 (P)

Soovitussortiment 2013

PAMJAT VAVILOVA

- Keskvilmiv
- Sobib masinkorjeks
- Hea saagikusega
- Keskmiseviljaline
- Vastupidav pahklestale ja suhteliselt vastupidav jahukastele
- Leplik kasvutingimuste suhtes

ZAGADKA

- Keskvilmiv
- Hea korjatavusega nii masinaga kui käsitsi
- Saagikas
- Suhteliselt suure viljaga
- Vastupidav pahklestale ja suhteliselt vastupidav jahukastele
- Nõudlik kasvutingimuste suhtes

TITANIA

Keskvalmiv

Hea korjatavusega

Saagikas

Suureviljaline

Vastupidav jahukastele ja
pahklestale

INTERCONTINENTAL

- Keskvalmiv
- Talvekindel
- Suureviljaline
- Saagikas
- Põõsas püstise kasvuga
- Vastupidav pahklestale ja karusmarja jahukastele

KARRI (Mulgi must x Kantata)

- Viljad keskvalmivad, väga suured. Korjatavad nii üksikmarjana kui kobaratena.
- Hea dessertsort
- Põõsas püstise kasvulaadiga, üsna kõrge
- Hea talvekindluse ja saagikusega, vastupidav pahklestale ja karusmarja-jahukastele.
- Vajab head agrofooni

SYUITA KIEVSKA

- Varajase valmivusega
- Suureviljaline
- Väga hea maitsega
- Saagikas
- Esialgsetel andmetel vastupidav pahklestale ja jahukastele

Sordid, mis võiksid veel sobida

- Ben Alder
- Ben Avon
- Triton
- Gofert
- Tiben
- Tisel

Eestis kasvatamiseks soovitatavad punase ja valge sõstra sordid on:

- **Hollandi punane (Red Dutch) (ÄK)**
- **Jonkheer van Tets (K)**
- **Vierlanden (Vierlandi esmik (K)**
- **Viksnes (ÄK)**

- **Jüterbogi valge (ÄK)**
- **Hele (K)**
- **Werdavia (K)**

HOLLANDI PUNANE (RED DUTCH)

- Levinud kõikjal Euroopas
- Enamkasvatatav ka Eestis
- Hilisepoolse valmivusega
- Viljad helepunased, pikkades tihedates kobarates, hapud
- Põõsas suur, tugevate pikaealiste okstega
- Saagikas ja haigusekindel

JONKHEER VAN TETS

- Aretatud Hollandis
- Varajane
- Viljad tumepunased, suured, maitse magushapu
- Põõsas suur, püstine
- Vastupidav sõstraroostele
- Ei sobi suurte istandike rajamiseks

VIKSNES

- Aretatud Lätis
- Suhteliselt varajase valmivusega
- Viljad tumepunased, keskmise suurusega, asetsevad pikkades kobarates tihedalt
- Põõsas keskmise suurusega, talve- ja haiguskindel

VIERLANDEN

- Leitud Saksamaal
- Keskvarajane
- Marjad punased, läikivad, pikkades kobarate
- Põõsas võrdlemisi suur, laiuv
- Hea saagikuse ja talvekindlusega
- Võrdlemisi vastupidav seenhaigustele

HELE

- Aretatud Pollis
- Keskvalmiv

Viljad kollakasvalged, suured, asetsevad pikkades kobarates keskmise tihedusega, hea maitsega.

Põõsas keskmise suurusega, veidi laiuv.

Hea talvekindluse ja saagikusega, üsna vastupidav haigustele.

WERDAVIA

- Aretatud Saksamaal
- Keskvalmiv
- Viljad suured, kollakasvalged, pikkades kobarates üsna tihedalt
- Põõsas keskmise suurusega, püstine
- Talvekindel ja üsna vastupidav seenhaigustele

BAJANA

- Hilise valmivusega
- Viljad keskmise suurusega, asetsevad pikkades kobarates võrdlemist tihedalt
- Esialgsetel andmetel üsna saagikas

Eestis kasvatamiseks soovitatavad karusmarjasordid on:

- **Hinnonmäen Keltainen (ÄK)**
- **Izumrud (K)**
- **Lepaan Valio (Leba valitu) (ÄK)**
- **Malahhit (K)**
- **Polli Esmik (ÄK)**
- **Ruski (ÄK)**
- **Invicta (P)**
- **Nesluhhivski (P)**
- **Lepaan Punainen**

HINNONMÄEN KELTAINEN

- On aretatud Soomes
- Varajase valmivusega
- Viljad keskmise suurusega, rohekaskollased
- Põõsas keskmise suurusega, nõtkete okstega ja nõrkade ogadega
- Jahukastele üsna hea vastupidavusega

INVICTA

- Aretatud Inglismaal
- Varajase valmivusega
- Suurte kollaste viljadega
- Põõsas keskmise suurusega, tugevate ogadega
- Üsna talvekindel ja vastupidav jahukastele

LEPAAN PUNAINEN

- Aretatud Soomes
- Hilisepoolse valmivusega
- Viljad tumepunased, keskmise suurusega, ümarovaalsed
- Põõsas üsna suur tugevate ogadega
- Saagikas, jahukastekindel

LEPAAN VALIO

- Aretatud Soomes
- Keskvalmiv
- Viljad valkjas-rohelised, suured, ümarovaalsed
- Põõsas keskmise suurusega, ogad keskmise tugevusega
- Jahukastekindel

MALAHHIT

- On aretatud Venemaal
- Keskvalmiv
- Viljad rohelisted, üsna suured, ümarovaalsed
- Põõsas suhteliselt suur ja kompaktne, tugevate ogadega
- Haigustele vastupidav

NESLUHHIVSKI

- Aretatud Ukrainas
- Varajase valmivusega
- Viljad suured, tumepunased, hea maitsega
- Põõsas keskmise suurusega, tugevate ogadega
- Saagikas, talve- ja jahukastekindel

POLLI ESMIK

- Aretatud Pollis
- Keskvalmiv
- Viljad punased, keskmise suurusega, magushapud
- Põõsas keskmise suurusega, veidi laiuv
- Saagikas, vastupidav jahukastele.

Mašeka

- Aretatud Valgevenes
- Hilisepoolse valmivusega
- Viljad telliskivipunased, keskmise suurusega, piklikovaalsed
- Põõsas keskmise suurusega, ogad pikad ja peened
- Haiguskindel